

Forfatter: Oehlenschläger, Adam

Titel: Udrag fra Poetiske Skrifter IV

Citation: Oehlenschläger, Adam: "Poetiske Skrifter IV", i Oehlenschläger, Adam: *Poetiske Skrifter IV*, udg. af H. TOPSØE-JENSEN , 1926-1930, s. XXIII. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-oehl04val-shoot-idm140153725184416/facsimile.pdf> (tilgået 06. maj 2024)

Anvendt udgave: Poetiske Skrifter IV

Handlingen i et stormfuldt Afsnit af Norgeshistorien. Han har gjort Kongen til den unge Hakon Herdebred, som 1162 blev overvundet af Erling Skakke (dog ikke i Trondhjem, men paa Romsdalsfjorden); Axels og Valborgs rene Menneskelighed virker dobbelt stærkt paa Borgerkrigens mørke Baggrund. I Peringskiölds Udgave af Heimskringla fandt han en Askel fra Førland flygtigt omtalt mellem Kong Hakons Mænd. Studier i Snorre og i sjette og syvende Tome af Suhms Danmarkshistorie har hjulpet ham til at indpasse Axels Skæbne i Begivenhederne omkring det 12. Aarhundredes Midte og til at give Tragedien den fremtrædende historiske Kolorit, som udmærker den fremfor den temmelig tidløse »Palnatøke«. I Fortalen har Digteren gjort Rede for sine Kombinationer; et morsomt Indblik i hans Værksted giver følgende bevarede Optegnelse fra et af Værkets ældste Tilblivelsesstadier:

Jeg gjør Axel til en Søn af Thord Husfroya Kong Eistens Mand, som faldt i Slaget med ham. Han følger Kong Eisten paa Toget hvor Kongen slaas ihjel. Af Misforståelse over den indvortes Krig og for at flye sin Kierlighed reiser han til Danmark 1157 og redder Absalon ved et Tilfælde (Suhm VI Tome 251), gjør Bekjendtskab med Henrik Løve og Svend Grathe og følger med ham til Tydskland og følger ham paa sin vendiske Tog. 1159 gaaer han med et Brev til Rom til Hadrian for Keiseren og Hertugen og faaer ved den Leilighed Dispensation af Hadrian. Lærer i Italien at kiende den nubiske Geograph Abu Abdalla Muhamed. Han gjør Toget med til Crema og Beleiringen af Mailand. Men da Keiseren lokker den oprigtige Waldemar til at tage Riget til Lehn, bliver Axel vred*), og reiser igien til Norden, da han hører at Striden

*) Ogsaa over den pavelige Krig bliver han indigneret, og over at Henrik Løve efter Keiserens Vilde skiller sig

XXIII

mellem Inge og Hakon er endt, for nu at tiene Hakon mod indenlandske Fiender i det Haab at denne skal bringe samme Enighed og Roe i Norge, som Waldemar i Danmark.»

Man ser, hvorledes Oehlenschläger under den endelige Udarbejdelse har maattet resignere. En Række overflødige Enkeltheder er skaarret bort; andre, som det Handlingen ret uvedkommende Valdemars parti, er blevet staaende som Rudimenter af den oprindelige Plan.

»Axel og Valborg« er Oehlenschlägers første store Kærlighedstragedie, men den har samtidig et videre Sigte. Den forherliger den norske *Trofasthed*: »Han døde Kongen, hun sin Bejler tro«. Konflikten mellem Individ og Samfund, mellem Kærlighed og Hirdmandstroskab viser, at Digteren ikke forgæves har besøgt Tragedieaftnerne i »Théâtre français«. Axel skal ikke blot (som i *Vissen*) ofre sit Liv for Kongen; han skal frivilligt give Afkald paa Valborg for at bringe dette Offer. Her laa den store Vanskelighed, til hvis Løsning Rahbek begejstret lykønskede Vennen: »Især beundrer jeg den mesterlige Maade, hvorpaa du har faaet Axels Død, der for os Andre var en aldeles utragisk Hændelse, til en sand tragisk Hovedbegivenhed, et Hovedled i den Demantskiæde, der forbinder og forskønner det Hele«. Men det vil imidlertid ved et nærmere Blik paa Kompositionen vise sig, at dette Resultat kun er naaet paa Bekostning af Tragediens indre Logik, saa at det er et stort Spørgsmaal, om ikke den Skæde, der er anrettet, er større end de Fordele, som er opnaaet.

ved sin Hustru, fordi de ere for nær beslægtede (Oehls Ann.).

XXIV